

Billy Wilder no és tan famós

Magdalena Brotons

El fet que la majoria d'un grup d'estudiants que fan una assignatura anomenada història del cine, respongui a un qüestionari sobre Billy Wilder destacant que fou el director considerat com un déu per Fernando Trueba, quan va rebre l'Oscar per *Belle Époque*, fa pensar molt i encara més si vos dic que alguns alumnes entregaren el qüestionari en blanc. Segurament, el que més crida l'atenció no és que no sabessin qui era Billy Wilder abans de la Pasqua de 2002; era un director retirat del cine des de feia vint anys, i les seves pel·lícules només es podien veure a la televisió, normalment al programa de José Luís Garci, que és capaç d'acabar amb la paciència de qualsevol (sempre que he aguantat alguna pel·lícula fins al final, al matí següent m'he demanat a quina hora es deu aixecar Garci). La remota possibilitat del

video club, ja ni es planteja, i molt menys l'assistència a un cicle dedicat al director. Així que tampoc no ens hem d'escandalitzar davant el fet que joves de vint i pocs anys no hagin vist *Double Indemnity* (*Perdició*) o *Sabrina*, per citar només dues de les pel·lícules més famoses de Wilder, que en realitat, són la gran majoria. El que voldria destacar és que aquest grup, que pens que podem considerar representatiu d'un cert jovent actual, ja que molts d'ells han escollit l'assignatura lliurement, es quedassin només amb aquesta anècdota que mostraren gairebé tots els informatius de televisió, i no s'interessassin en llegir alguna de les informacions amb què varem ser bombardejats, o mirar, aquesta vegada sí, *The apartment* (*El apartamento*), que Garci va posar al seu programa el dilluns següent a la seva mort. Supòs que les poques possibilitats de veure a Mallorca pel·lícules que no si-

guin les d'estrena als cines comercials, fa que aquest i molts altres directors, quedin al calaix dels cinèfils i siguin vertaders desconeguts per a les noves generacions, llevat que, per algun motiu, tinguin l'oportunitat de veure altres pel·lícules que no siguin les premiades pels Oscar de Hollywood d'enguany. De totes formes, encara que ens pugui sorprendre aquest desconeixement per part dels estudiants, hem de pensar que no tots els films de Wilder son tan famosos com els que encapçalen les llistes dels preferits pel públic, com *The Front Page* (*Primera plana*) o *Some like it Hot* (*Con faldas y a lo loco*). D'altres, sobretot els de la seva darrera època, han quedat en un segon o tercer terme, com el que jo voldria destacar, *Avanti* (1972), traduït al castellà amb el desastrós títol *¿Qué ocurrió entre tu padre y mi madre?* El vaig conèixer de molt jove, abans que sabés qui era aquest director, i va contribuir a la meua italianofília, quedant al meu subconscient fins que, anys després el vaig tornar a veure, sabent ja més coses de Wilder i de la pel·lícula. No em va decebre gens, ans al contrari, crec que em va tornar a despertar totes les sensacions que havien contribuït a que, des de ben petita, somiàs en anar a Itàlia. La primera intenció de Wilder, que confessà no ser aquesta una pel·lícula de la que se sentís realment orgullós, era fer que el pare de Wendell Armbruster Jr., que moria d'un accident de cotxe a l'illa d'Ischia, estigués acompanyat de l'grum del hotel, descobrint-se així que era homosexual. Wilder finalment acaba realitzant una de les històries d'amor més tendres del cine, i no em referesc naturalment al fet que descartàs l'homosexualitat, sinó a la romàntica història entre Jack Lemmon/ Wendell Armbruster Jr. i Juliet Mills / Pamela Pigget. Però no és aquest el motiu pel qual m'agrada especialment aquesta pel·lícula, sinó per l'atmosfera que desprèn, irradiant l'allum del Mediterrani, present fins i tot a les escenes nocturnes, responsabilitat del director de foto-

...quan fou estrenada aquí, la pel·lícula hagué de sofrir dos talls de la censura, un dels quals va fer desaparèixer aquella innocent seqüència en què Lemmon/Armbruster i Mills/Pigget es llancen a nedar nus a la matinada, privant-nos amb el tall la divertida imatge de Mills amb un calcetí de Lemmon a cada pit...

grafia Luigi Kuveiller. Pel que fa a aquestes escenes, hem d'assenyalar que, quan fou estrenada aquí, la pel·lícula hagué de sofrir dos talls de la censura, un dels quals va fer desaparèixer aquella innocent seqüència en què Lemmon/Armbruster i Mills/Pigget es llancen a nedar nus a la matinada, privant-nos amb el tall la divertida imatge de Mills amb un calcetí de Lemmon a cada pit, ¿no actuaven ja aquests com a censors? Pigget, cruel llinatge amb el qual Wilder remarca la característica física que amarga la protagonista, se'ns va descobrint cada cop més bella a mida que avança la pel·lícula, i això és sobretot pel fet que ella es va sentint més segura de si mateixa, com queda palès a la seqüència en que se'n va a passejar sola pels carrers d'Ischia, i és perseguida per un grup de joves, dels qual aconseguix escapar pujant a la vespa del pintoresc encarregat de la funerària, l'eficient buròcrata de perfil inequívocament italià interpretat per l'ac-

tor de repartiment Pippo Franco. És potser una de les pel·lícules de Wilder en què el paper femení apareix tractat amb més delicadesa, tot i el menyspreu amb què Lemmon es dirigeix a Mills al principi del film, un tracte que ens fa sentir malament, sobretot al públic femení, i amb el qual Wilder sabia que moltes dones s'hi sentirien identificades. Per cert, que el protagonista masculí havia de ser interpretat en un principi per Nino Manfredi, i encara que Wilder seguí pensant que Lemmon no era l'actor més adequat pel personatge, la seva transformació al llarg de la pel·lícula fa que ens reconciliem amb l'antipàtic home de negocis, típic representant de la societat nord-americana que Wilder ataca. I encara que aquesta transformació sigui momentània (Armbruster seguirà sent el fred i calculador home de negocis de sempre, per molt que s'hagi enamorat, no ens enganem), se'ns mostra la cara més amable de l'home que descobreix per què anava son

pare cada any a curar-se el lumbago a Itàlia. Un altre personatge clau de la història és Carlucci, l'administrador de l'hotel interpretat per Clive Revill, actor de comèdia anglès que, pels qui no l'hagin vist a altres films, no creuran que no és italià. Tota la pel·lícula està plena de tòpics sobre aquest país, però el cert és que són tòpics reals, duits a l'extrem fins a provocar el somriure, però no per això menys versemblants: el repòs obligat per dinar, que s'allarga algunes hores, les complicacions incomprensibles de la burocràcia italiana, els clans familiars, tots aquests i altres elements contribueixen a transportar l'espectador a un lloc meravellós com és l'illa d'Ischia, i entendre perfectament la transformació del malhumorat Wender Armbruster Jr., quan decideix enterrar son pare i la seva amant al lloc on havia estat realment feliç, almenys entre el 15 de juliol i el 15 d'agost, durant els darrers deu anys de la seva vida. ■

